

Prijatelj.

Povest. — Spisala Mara.

I.

Villa de Fiori je stala samazase kakor biser sredi Apenin. Obkoljeval jo je toli mičen park, da se mu je čudila narava sama. Odičil je bil ta krasni vrt grof Egon. Ukazal je izkopati sredi vrta vodnjak — naokoli je zasadil goste ciprese, da se ti je zdelo kakor v gozdu. Nedaleč od cipres se je zrcalilo modrooko nebo v krasnih, mirnih jezercih. V njih so švigale kratkočasne zlate ribice. Okoli ville so bile posejane mnogovrstne cvetke, da je dehtelo daleč naokrog. Lično so kimale druga poleg druge s svojimi svežimi, mnogopisanimi glavicami. Rastle so, kakor bi hotele viti venček okrog tihega doma grofa Egona. Sreda tega raja cvetk se je pa dvigala utica, skrbno prekrizana s pozelenelim lesom. Dičil jo je bršljan, ki se je na gosto in skrbno vzpenjal ob stebelcih. Sredi utice pa je stala okrogla mizica in okrog nje klopice. Solnčnim žarkom je branila vhod naokrog-potegnjena snežnobela zavesa. Nedaleč od utice je šumljal virček in skakal kakor lahkonoga veverica ter se za vrtom izgubljal v temnozeleni gozd. Njemu na nasprotni strani se je dvigal lahek in tanek curek vode v vodometu. Razprševal je svoje srebrnobeke kapljice, da so padale kakor blesteči, gosti biseri na vrsto okolocvetočih aster. Vse je pač kazalo skrb in delavno roko ter zdrav okus grajskega gospodarja.

Villa je stala sredi vrta. Bila je odzunaj zarastla z bršljanom in s slakom, da se je nje lice le malo videlo. Samo pročelje ville je kazalo lepe, v romanskem slogu naokrožene stebriče. Po zidu je viselo mnogo cvetočih glicinij, ki so se v rdečelilastih grozdčih spuščale k tlom. Na zapadni ali notranji strani ville se je pa razprostirala v obeh nadstropjih lepa veranda, preprežena s palmami in citronami.

Taka je bila villa de Fiori. — Ne smemo misliti, da je to vse. Še nekaj bi bili skoro zamolčali. V temnozelenem gozdiču, kjer je šumljal virček, izvirajoč v perivoju, se je dvigala duplina (grotta) Marije Lurške. Pobožna grofica jo je dala sezidati, da je odmolila v njej vsakrat kratko molitvico ob izprehodih v gozd. Lepa je bila ta grotta, še lepši pa kip Brezmadežne. Nikdar ni bilo tu brez cvetk in ne brez lučke. Mala okusna svetilnica je visela od stropa — v njej pa je brbela po grofičini želji noč in dan skrivnostna lučka. Sicer je molila grofica večkrat doma; ali najraje — posebno pa še v majniku — je zahajala k lurški jami. Ona je zgradila kapelico — ona sama skrbela zanjo — ona jo tudi ljubila. Tu, v hladnem, mirnem in tihem gozdiču, sredi temnozelenih dreves, ob kapelici, z malim virčkom v podnožju, je presedela grofica skoro slednji dan kake polurice.

II.

Villa de Fiori je bila od pamtiveka last plemenite grofovske rodbine de Fiori. Grof Egon jo je podedoval po očetu kot njegov edinec — z vsemi pravicami in veleposestvom. Bil pa je sedanji grof plemenit, ne samo

po stanu, temuč tudi po lastnostih. Že prijazna njegova zunanost je kazala njegov čisti značaj. Istotako je bila grofica plemenita in blaga potomka daljnih grofovih sorodnikov. Kaj rada je privolila v zakon z miroljubnim grofom. Srečna in zadovoljna pa je bila sosebnost, kadar je pogledala malega, dobrovoljnega sinčka Gastona in pohlevno, dobrosrčno hčerko Almo. Gaston je bil nada te plemenite obitelji. Grof ga je ljubil kot zenico svojega očesa; grofica pa — kakor ljubi le materino srce edinca. Nadzorovala je gospa — kolikor ji je bilo mogoče — svoja otroka sama. Vendar jima je preskrbela previdno domačo vzgojiteljico Elviro. Pa tudi Elvira se je veselila dobre, mlade družbice. Izprehajala se je ob prostih urah z malo Almico in Gastonom v grofovem perivoju. Tudi k lurški kapelici so zahajali večkrat. Tu jima je Elvira pripovedovala o ljubi materi Mariji. Verno in zvesto sta jo poslušala mala učenčka. Večkrat sta povpraševala o tem in onem, da je bilo treba razlagati neprenehoma. Vsako stvarco sta hotela izzakniti, vse poizvedeti. Skrbno sta se oklepala vzgojiteljice — pa ji bila tudi poslušna. Le Gastone je včasih kaj preslišal; ni pa storil tega namenoma iz hudobije, marveč le iz lahkomišelnosti. Pa kmalu se je kesal in obljubil grofu, grofici in Elviri, da se bo popboljšal.

Nekega dne pride prijazna grofičina dama Eugenija v Elvirino stanovanje. Naročila je Elviri, naj dovede prihodnji dan Gastona h grofu. Mislil je namreč grof preskrbeti sinčku poleg Elvire tudi domačega učitelja. Antonio je bil nekega veletržca sin, občespoštovan in priljubljen, in ko je dovršil študije, je ostal na očetovem domu. On naj bi torej učil Gastona — v prvi vrsti jezikov. Elvira je storila, kakor ji je bilo zaukazano, ter je dovedla drugi dan Gastona h grofu. Pri njem je že čakal Antonio svojega bodočega učenca. Mali grofič se mu lepo vljudno predstavi, in ko obljubi pokorščino, se prijazno pokloni in odide. Pouk naj bi se pričel že prihodnji dan. — Ves srečen se Gastonček zahvali očetu za skrb ter vesel steče na vrt. „Signorina, signorina,“ — je klical ves prevzet — „veste, jutri se prične zame pouk — učil se bom z vso marljivostjo in vztrajnostjo. Ah, kako bode vesel ljubi oče, ako bom lepo napredoval!“ Tako je klical Gastonček ter tleskal z malima ročicama od samega veselja. — Elvira je utrjevala v njem dobri sklep. Odpeljala je malega grofiča k lurški jami in mu velela, naj si izprosi pri Mariji, ki je Sedež modrosti, blagoslova za nadaljnji pouk.

„Še nekaj, signorina“ — zakliče Gastone. „Dobremu očetu sem se že zahvalil; Mariji tudi — zdaj pa, ah, zdaj me pa pustite, prosim, k vratarjevemu Alfonsu, da mu povem to novico. Oj, kako se bo čudil, dobri Alfonso“.

— „Le ne prehitro, Gastone,“ odgovori previdna Elvira, „le ne prehitro. Počakaj, da povem prej grofičini dami, kam pojdeš, da bodo doma vedeli.“

Zadovoljno je prikimal Gastone z zlatolaso svojo glavico, čakal Elvire ter ji priskakljal, ko se je vračala po stopnicah, naproti in jo proseče pogledal.

„Gastone,“ izpregovori Elvira — „grofica mama je ugodila tvoji želji. Samo v mojem spremstvu pojdeš.“

Veselo se ji grofič zahvali, nato pa oba odideta naglih korakov do vratarjevega stanovanja.

III.

Odkdaj sta bila tako srčna prijatelja mali grofič in Alfonso? Čujte!

Vrtnar Carlo Neri je služboval pri grofu od onega dne, ko se je rodil mali grofič Gastone. Imel je vrtnar Carlo dečka Alfonsa in hčerkico Santina. Santina je bila v vsem podobna dobri mami, poslušna, krotka in tiha. V sedmem letu je vstopila kot gojenka v pol ure oddaljeno samostansko šolo, kjer je postala vzorna učenka, kakor je bila tudi prej doma vzorna hčerka. Alfonso ji je bil v vsem podoben rahločuten, marljiv, ubogljiv, da je vselej že na očetov migljaj izpolnil željo. Ko je prišel Alfonso iz šole domov, je spisal vselej najprej svojo nalogo, naučil se gladko, kar mu je bilo treba znati; nato pa je pomagal skrbnemu in neutrudnemu očetu pri delu na vrtu. Telesno delo ga je krepilo tako, da je veselo in sladko počival ponoči. Tako je mirno in zadovoljno potekal dan za dnem v vrtnarjevi družini.

Elvira je večkrat zahajala na vrt z malim grofičem, kakor smo že slišali. Ob takih prilikah se Gastone ni mogel dovolj načuditi pridnemu Alfonso, ki je vselej vljudno in dostojno pozdravil mlado gospôdo. Nekega dne se približa mali Gastone vrtnarju ter prijazno povpraša, čemu ima tik zidu ograjen košček zemlje s posebno ograjo. Vrtnar grofiču nakratko in preprosto dopové, da je to sicer tudi lastnina grofova, a sedaj je v posebni Alfonsovi oskrbi. Gastone pohvali marljivega dečka, se zahvali vrtnarju ter teče povedat Elviri, kar je slišal. „Signorina,“ je zaklical — „ni li res priden mali Alfonso? Občudujem ga. Uči se venomer in piše ali pa pomaga očetu pri delu. Res — marljiv je ta dečko!“ Elvira je poučila malega grofiča in mu rekla: „Gastone, tudi v preprostem človeku bivajo plemenite misli in blaga čuvstva!“ Razumel je grofič vzgojiteljico ter sklenil, da bode vselej bolj cenil dobro, dasi preprosto osebo, nego dično in odlično pa vdano strastem in zmotam.

Bližal se je Almin imendan. Gastone je poprosil grofa za darček, da bi ga poklonil ljubljeni sestrici za god. Grof je ugodil sinkovi prošnji ter mu podaril nekaj denarja. Poslal ga je po slugi vzgojiteljici Elviri. Jutro pred Alminim imendanom sta odšla Elvira in Gastone v mesto „po opravih“, kakor sta rekla. Gastone je kupil v največji trgovini mesta krasno punčiko, napravljeno kot kitajsko princezinjo. Ko sta nakupila, kar se jima je zdelo še potrebno, sta vstopila v kočijo, ki je potem tiho in naglo oddrdrala iz mesta do grofove ville.

„Mama“ — je zaklical tedaj Gastone kakor v eni sapi, ugledavši grofico, „mama, dobra mama, da veš, kaj sem kupil Almi! Poglej vendar!“

Grofica je začudeno ogledovala krasni dar, ljubko se nasmehnila ter rekla: „No, Alma bo gotovo vesela tvojega daru, sinko!“ — A pomislila je in še dodala: „Dober okus imate, signorina Elvira, in vrlo veste, kaj Alma ljubi.“

Kmalu po eni uri popoldne je pozvonilo v obednico. Naj omenim, da onega dne ni obed nič kaj teknil grofiču. Alma skoro ni vedela, zakaj. Gastonu pa je bilo to še bolj povolji, ker je bil prepričan, da bo sestrice popolnoma iznenadená.

„Gastone“ — je posvarila Elvira — „umiri se in pusti, da ti odvežem prtič. Počakaj malo; kmalu boš poskočil v vrtu!“ — Gastone je hotel namreč kar od mize in — ni imel miru, da bi počakal primernega trenutka, ko obdaruje sestrice.

Približal se je predvečer slavlja. Elvira in Gastone sta z največjo skrbjo odičila Almino sobo. Postavila sta vanjo raznobojne cvetke, posebno pa še take, kakršne je ljubila Alma. Vsa srečna sta nestrpno pričakovala trenutka, da privede grofica Almo v sobico, kjer ji bo častitala vsa obitelj. To se je zgodilo. Kaj kmalu je bila Alma obdarovana od dobrih staršev, od Gastona, Elvire in drugih dam. Kar vstopi služabnik in pošepeta poltiho, pa vendar dovolj razločno grofici. Na tisto gospa prijazno se smehljaje priklina. Sluga odide; v sobo pa vstopi — Alfonso. Najkrasnejših cvetk je prinesel grofici Almi v dar. In kako skrbno so bile te cvetke povite v šopek, in kako je dehtelo daleč naokrog! Vse se je čudilo krasnemu venčku. Kratko, a jedrnato je Alfonso voščil srečo mali grofici. Na vprašanje, kdo mu je cvetke toli okusno in skrbno povil, je imenoval dečko svojo sestrico Santino.

Nekaj trenutkov pozneje je mali vrtnar ves srečen in bogato obdarovan zapustil grofovo stanovanje.

Naslednje jutro je Alma vstala navsezgodaj. Odšla je h kapelici, da odmoli k blaženi Devici. Ko se je poklonila nebeški Kraljici, se je vrnila na vrt. Mislila je, da bo prva, a varala se je. Mali Alfonso je že pridno prilival cvetkam, in nedaleč od njega je sedel na klopici pod mogočnim kostanjem Gastone ter pridno sklanjal latinske samostalnike. Tiho se mu je približala Alma — ter molče pokazala na Alfonsa. Gastone pa je opozoril Almo, naj pogleda tudi v Alfonsov vrtec! Kaj je videla tam? Niti cvetke ni bilo v njem! Kam so neki izginile? Saj jih je bilo še včeraj vseporno! Kar se Gastone domisli šopka. Sedaj sta vedela vse. „Ali je pa signorina kaj obdarila vrtnarjevo družino?“ vpraša nenadoma in s skrbjo Alma — kakor bi hotela popraviti, česar se včeraj v prvem trenutku ni domislila.

„— Da, Alma“ — odgovori Gastone ter zopet sede h knjigi in se uči dalje. —

Popoldne sta se odpeljali grofica in Alma na izprehod. Ostala sta doma grofič in Elvira. Pridno se je učil Gastone. Ko je spisal vse naloge, je vprašal: „Signorina! Ali dovolite, da pokličem Alfonsa; poigrala se bodeva malo. Gotovo mi bo drag tovariš; saj ste sami že večkrat dejali, da ne smem delati razlike med preprostimi in plemenitimi.“

„Res,“ pritrdi Elvira — „prav govoriš, in grofica bo tudi vesela, ako malo pokramljaš z pridnim vrtnarjevim sinkom.“

(Konec prih.)

